

Reuniunea învățătorilor

Apare odată în lună.

Proprietar editor : Reuniunea învățătorilor români dela școalele popor. conf. ort din protopopiatele arădane I—VII.	REDACTOR : IOAN CRIȘIANU învățător.	Manuscrisurile și corespondența se vor trimite redact. în Székud- var (Arad m.) iar abonamentele cassarului Iulio Groșorean în Galsa-Villagos.
--	--	--

Comitetul de redacție: Dim. Boarin, I. Borlea, Hersilia Cadariu, Nic. Cristea, Teodor Cherechean, Petru Coțen, Pavel F. Dârlea, Iuliu Groșorean, Teodor Maris, Iosif Moldovan, Dim. Olariu, Dim. Popoviciu, George Pleș, Avram Sădean, Iosif Stanca și Petru Vancea.

Abonament: pentru Ungaria 5 coroane. — Străinătate 7 coroane.

Felul și planul nostru de muncă.

A) Felul și planul de muncă școlară-internă.

IV.

Între obiectele de prima ordine, se numără și *matematica* cu subdiviziunile sale: aritmetica și geometria.

Acesta e unicul obiect, despre care se poate zice, că e redus la limitele permise de puterea intelectuală a băieților, neforțându-i la acel grad decadent al cursului învățământal, pe care pedagogia îl numește surmenaj sau cu alte cuvinte: o muncă exagerată și carea ca atare deteriorează seva intelectuală și fizică a plâpândeii generații, cum nu odată s'a întâmplat și -- plausibil -- se va mai întâmpla, chiar și în învățământul secundar și superior.

Introducerea elevilor în socoata mentală, în măsură cât mai mare, e o normă didactică ce nu are lipsă de accentuare specială. Socoata mentală temeinică formează puntea de trecere solidă la socoata sau computul în scris.

Deși socoata în scris e o simplă lucrare de șablon, totuși trebuie să fim cu mare băgare de seamă, voiesc să zic: să facem cu băieții exercițiu cât de mult.

Spre a ajunge la aceasta dexteritate -- de altcum bazată pe mehanism -- la început nu vom tot schimba

pe exemple, ci vom ținea de unul ori cel mult două făcându-le și repetându-le nu de 2—3 ori, ci de 10—20, va să zică până atunci, până când toți și-au însușit abilitatea în rezolvare.

Variațiunea exemplelor e recomandabilă numai după ce am trecut peste greutatea atinsă.

Teme de rezolvat putem da elevilor atât în școală, ca și ocupațiuni de silențiu cât și acasă, ca ocupațiuni domestice. Ambele au de scop exercitarea tot mai intensivă a calculului scrisual.

Față de aplicarea învățământului geometric, nu am decât aceleaș cuvinte, cu observarea generală, că atât aplicarea operațiilor aritmetice, cât și a celor geometrice, să se efectueze cu exemple pur practice, cu exemple, cari mult-puțin le pot obveni — mai târziu — în viața de de toate zilele.

Învățământul geometric — altmintrelea — va fi mult facilitat prin împrejurarea, că — în urma legii apponiane — fiecare școală trebuie să fie provăzută cu modelul corpurilor geometrice, dându-se astfel puțință elevilor a și intui direct dimensiunile corpurilor geometrice.

După ce celea înșirate până aci, ca discipline școlare de importanță mai sunt științele naturale, cu subîmpărțirile: *istoria naturală*, fizica și chimia.

În primii ani ai școlii elementare (I—IV), acestea științe nu se trastează — cum știm — după o sistemă oarecare, ci așa zicând mai mult incidental, ca »conversație intuitivă, în limba maternă, asupra tuturor obiectelor și fenomenelor din natură, cari în una sau alta privință atrag atenția elevului.«

Susceperea — special — a istoriei naturale în mod sistematic, atât în trecut cât și în prezent, s'a făcut în anii ultimi a școlii. Până când materialul anului V e distribuit cu socoteală până atunci al anului VI e cam vast. Selecțiunea însă o mai poate face însuși învățătorul, fără să i-se poată reproșa, că prin procedura sa a jignit pe cineva!

Prin urmare și aci, ca cinozură, ni va servi utilitatea practică, reclamată de locul și împrejurările între cari se se alla școala ș. a.

Diferitele colecții, impuse prin lege spre procurare fiecărei școli, formează un eficace mijloc de promovare al istoriei naturale, de care mijloc — cu părere de rău trebuie s'o spunem — în trecut am fost lipsiți cu desăvârșire.

La acest obiect ne putem folosi cu succes și de manual, iar afară de acesta ne mai ușorează sarcina și diferitele bucăți de cetire de acest fel, induse în legendare.

Materialul *fizicii* și al *chimiei* încă e cam vast, vorba e însă, că »selectia« din partea »magistrului« nici aici nu e eschisă. Și intru cât (aici) învățătorului i-se pun la dispoziție și recvizitele necesare, predarea teoretică și seacă de până aci se înlocuiește cu o predare atrăgătoare, vie și e urmărită de elevi cu interes deosebit.

Tot ce vom prelege, să se bazeze exclusiv pe experimentare și mai ales acuma, când mijloacele necesare le avem la dispoziție!

Incontestabil, un escelent serviciu în această privință ne va face opul dlui *Iosif Moldovan* sub titlul: »*Plan special de educațiune și instrucțiune*,« care va apărea și carele va trata amănunțit și despre aplicarea aparatelor fizicale.

Manuale la acestea obiecte încă putem folosi, dacă nu pentru alta, barem pentru ca elevii să se dedeie mai bine cu exprimarea terminilor fizici și chemici, cari termini în alte locuri nu le-au prea obvenit.

Cu acestea expuneri ași fi exauriat felul și planul de *muncă școlară-internă* al învățătorului, pus în perspectivă încă la începutul prezentei lucrări, pe lângă anumite aprențieri și indigetări.

Se poate, unii vor zice: Cum e a se înțelege felul și planul de muncă, când nici vorbă nu e despre împărțirea materialului pe luni și săptămâni, programă de prelegere etc.

Da, recunosc, nu am făcut amintire despre ele, deoarece am experiat la mulți, că d'alde astea sunt numai foc

de artificiu ori cum zice latinul *Deus ex machina*. Unii pe aceasta temă — fac multă gură, — dar de ținut nu se țin de ele, iar alții mai sinceri spun, că e imposibil să le urmezi fidel... că cari sunt adevarații vinovați — nu mă privește fără numai — în merit — am să spun, că divizarea materialului, programa de prelegere etc are să fie capul dascălului, condus de tactul și rutina lui pedagogică.

Prin urmare: *planul de muncă*, relevat de mine, în esențialul său, se reduce la extenziunea și selecționarea materialului designat, iar felul de muncă la procedările generale-speciale de metodică și didactică.

Poate lucrarea mea nu ar fi completă, dacă nu aş face amintire — tot aci — încă despre un lucru, carele formează — după uzul de azi — parte integrantă din munca școlară internă. Mai mult. Acel lucru formează diadema — fie încunjurată mai mult ori mai puțin de aureolă... — întregii activități a învățătorului de peste an.

E *examenul*, măritul examen cu secerișul lui mai sărac sau mai bogat. Câtă vorbă nu s'a făcut până acum despre acest examen!

Cei mai mulți, cari l-au discutat, l-au discutat așa fel, că ori nu au înțeles adevărata mențiune a examenului, ori că nu au voit s'o înțeleagă, pare-mi-se însă mai mult stă adevărul prim, că adecă »înșiși« nu înțeleg modul de aprefiere al muncii învățătorului, ceea ce denotă adevărata lipsă de cultură: în înțelesul strict al cuvântului, ne mai zicând și altele...

Mai ales acestea sunt motivele, cari mă îndeamnă a atinge chestia examenului.

Ce e examenul după împrejurările de azi?

Examenul este rezultatul muncii prestate de învățător în decursul unui an.

Am zis mai sus după împrejurările de azi, fiindcă adevărata lui mențiune după specialiștii pedagogiei moderne, e alta.

Examenele au să fie — simplu — niște sărbători școlare, cari să desvoalte în elevi simțeminte de indestu-

lare și mulțumire sufletească, să-l câștige pe elev pentru școală, *presupunând inspecționare sau controlă competentă despre munca învățătorului în decursul anului școlar*, — iar nu să prezinte (examele) aspectul unei producțiuni cu anumite preparațiuni premergătoare.

Să le analizăm acum!

Examenul — în forma lui de azi — se ia în seamă de inspectorul școlar conf. concernent și de comisarul didactic, ca mandatar al Consistorului.

Când am zis, că examenul se ia în seamă de acești factori, am zis sau înțeles și aceea, că dâșii exerciază și o anumită controlă (asupra examenului) după cum ei află mai de bine.

E întrebarea acum, că are loc aceasta controlă în examen ori nu și dacă da până la ce limite?

Deși, după opinia generală, *controla* pare un paradox, totuș ea nu numai că poate avea loc în examen, ci *trebuie să aibă!*

Aceasta controlă trebuie să se estindă la rezultatul pur didactic; prin urmare conducătorii de examen — cel puțin în examen — nu au să se amestece în disciplina învățătorului, fie aceea bună sau rea! Chiar și controla la rezultatul pur didactic să se facă așa fel, că mai întâiu să i-se dea teren de validitare, în examen, învățătorului propunător și numai apoi urmează a se convinge conducătorii de examene; punând anumite întrebări, pe cari mai corect e dacă — în caz de lipsă — le formulează învățătorul.

Numai în modul acesta ne vom putea convinge despre aceia, cari au muncit conștințios și despre aceia, cari fac foc de artificiu, numai ca să orbească lumea. La din contră: examenul cel mai splendid ne poate procură cea mai mare decepție optică, iar de aceasta — mai ales azi — dascălul român nu are trebuință și cu atât mai puțin poporul care-l plătește!

Totuș — se poate — va zice cineva: controla n'are loc în examen.

La acest răspuns se opune argumentul pedagogic și logic, că deoarece controla în școlile noastre nici până azi nu se poate îndeplini prin bărbați de specialitate în decursul anului, negreșit aceea — spre a se cunoaște munca învățătorului — are să se facă la examen, iar când se va face controlă specială, în decursul anului, ca la alte popoare, atunci n'are loc controla în examen. Priviți școlile de stat!

In totdeauna deci, discutând despre examene, să ținem cont de acestea juste adevăruri profesate chiar de națiunile culte și contestate numai de grozavii semidocti.

Concluzia finală despre examene?

Sau introducem controla în școlile prin bărbați specialiști peste an și atunci cade controla la examen, cu inspector și comisar cu tot, sau nu o introducem și atunci controla se efectuează — ca azi — în examen.

Dascălul capabil nu fuge de controlă!

I. Crișianu.

Frazeologia în școală.

*» Voi cârpiți cerul cu stele,
Voi mânjiți marea cu valuri«*

M. Eminescu.

Când un individ nu mai are nimic de spus — de regulă — recurge la fraze. Frazele acestea fie cât de late, vor prinde bine la oratorul de ocazie, care n'a avut timp suficient să-și pregătească acasă toastul sau vorbirea, ca să-l scoată din încurcătură, dar n'au ce căută în școală, unde n'avem să ne fudulim cu tesaurul de fraze, nici abilitatea oratorică, ci avem cu totul altă chemare cu mult mai importantă: de a pune temelia unei educațiuni și culturi solide. Și cu toate că acesta e un adevăr indiscutabil, școala și literatura noastră didactică băjbăie și astăzi de aceste fraze, cari încurcă capetele miilor de copii, cu toată »civilizația« noastră închipuită.

Că cât de păgubitor e acest curent, care s'a introdus dea binele în școala noastră, ne-o dovedesc din deajuns țărani nostri, »sucrescența« acestor foculare, cari, pe lângă toată maturitatea lor, nici astăzi nu sunt în stare să »rumege« nutremântul dat în școală cu atâta ușurință. Nu arareori întâlnești țărani, cari în limbajul lor de toate zilele strecoară astfel de fraze bombastice, de cari vrând-nevrând trebuie să bufnești în răs. Și o face aceasta în firma credință, că atunci vorbește limba cea mai frumoasă românească ce se poate închipul.

Fenomenul e ușor de esplicat. Ca copil a auzit în școală vecinic aceleași fraze stereotipe, cari dela un timp au devenit și proprietatea dânsului. Frazele acelea, nefiind înțelese de dânsul, după ce a eșit dela școală, ne mai fiind controlat de nimeni, le-a folosit anapodă, ori sau potrivit ori ba.

Și așa fostul elev de școală, țărantul de astăzi, în loc să se aleagă cu un stoc de cunoștințe binesistemizate, s'a ales cu o mulțime de fraze, cari nici când nu au darul să suplinească noțiunile adevărate.

Frazele aceste, după cum e și firesc, joacă cel mai mare rol la științele istorice. Cunoaștem un manual de istorie, în literatura noastră didactică, unde nu este aproape pagină, ca frazele să nu curgă în abondanță, nu ca o urmare firească a lucrurilor, ca o concluziune, ci puse de-a gata, anticipative, fără cea mai mică forțare a puterilor intelectuale, în gura elevului.

Manualul din chestiune merită să ne ocupăm de el, cu atât mai vârtos, că are aprobarea forurilor noastre superioare, de vr'o câțiva ani a ajuns la ediția III, fără ca să se fi allat cineva, să tragă valul de pe rană.

Ca să nu fim învinuiți cu rea credință, să deschidem manualul amintit și să cetim:

Dacă, cari au trăit în patria noastră pe timpul nașterii mântuitorului Hristos, au fost un popor *răsboinic* și *viteaz*. Sub domnia *înțeleptului* și *viteazului* lor rege Decebal. »(p. 3.)

»Hunii au venit din Azia în suta a patra. Ei erau sălbatici și îndrăzneți«. Cel mai viteaz și mai îndrăzneț rege a lor a fost Atila« (p. 6.)

»La anul 907 a murit Árpád cel înțelept și viteaz« (p. 8)

»Înțeleptul Ștefan.« (p. 8)

»Ladislau cel sfânt a fost un rege *voinic, înțelept și bun*« (p. 10).

»Acest *deștept și sărguincios* popor! «(adecă Sașii p. 10)

»Bela a fost un rege *înțelept și curajos*« (p. 11)

»Andrei al III a avut domnie *neliniștită*« (p. 12)

»Ludovic cel mare, deși s'a suit tinăr pe tron, totuși a domnit cu atâta *înțelepciune*, încât oamenii l-au numit Ludovic cel mare. Prin învingerile și înțelepciunea sa« (p. 14)

»Pe timpul lui Ludovic cel mare, regele Ungariei, Dragoș, *înțeleptul și viteazul* voevod al Maramurășului (p. 15)

Despre Sigismund: »Fiind el *ușuratic, risipitor și neascultând de legi*«. (p. 16)

Despre Ion Huniade: »Intrând de tânăr în oaste, prin *vitejia și înțelepciunea* sa, s'a ridicat la cinstea de a fi ales membru în sfatul regesc«.. (p. 17)

»Pe timpul regelui Matia, în Moldova era domn Ștefan, carele pentru *înțelepciunea și vitejia* sa era numit Ștefan cel mare«. (p. 23)

Despre Ștefan Dobó: »Acest *viteaz*«. (p. 30)

»Szigetvár, care era apărată de *viteazul* Nicolae Zrinyi.« (p. 30)

»Rudolf a fost un rege *slab*«. p. 32)

Despre Maria Terezia: *Recunoscătoarea* »regină a poruncit.« (p. 39)

»Iosif II, fiul Mariei Tereziei, a fost un împărat *înțelept și drept*«. (p. 39)

»Pe timpul *luminatului* împărat Iosif II au avut și Românii mai mulți bărbați *luminați*, între aceștia cel mai *luminat* a fost G. Șincai (p. 40)

Despre Francisc I: »Acest *bun* împărat a ascultat plângerile Românilor.« (p. 41)

„Unul dintre *cei mai luminați* bărbați ai Românilor de pe timpul lui Francisc I a fost George Lazar.» (p. 42)

»Pe timpul regelui Ferdinand V, când țara sărăcise, s'a ridicat un bărbat cu *multă dragoste* pentru binele patriei, Ștefan Széchenyi« (p. 44.)

Despre Lud. Kosuth: Bărbații *luminați* ai patriei au început lupta pentru drepturile poporului«. (p. 45)

Despre Șaguna: »*Luminatului* episcop« (p. 46)

»Francisc Deák a fost un bărbat *înțelept* și cu *durere de popor*« (p. 47.) etc. etc.

După ce am demonstrat, ca manualul amintit băjbăie de fraze goale, să reproducem pe 2 coloane paralele o lecțiune precum e lucrată în manual și alta după modul cum credem noi că trebuie lucrată.

I. În manual:

Sfântul Ștefan.

Înțeleptul Ștefan văzând că maghiarii, ca păgâni, nu vor putea trăi între popoarele creștine ale Europei, i-a făcut creștini, a zidit biserici, școale și mănăstiri, a adus preoți streini, că să învețe pe popor legea creștină, a ridicat mai multe episcopii, a împărțit țara în comitate și în fruntea fiecăruia a pus câte un comite suprem.

Pentru aceste fapte vrednice de laudă, papa, Silvestru a II, i-a dăruit o coroană de aur cu care s'a încoronat în Esztergom la

II. La noi:

Sfântul Ștefan.

După moartea principelui Geza a urmat pe tronul Ungariei fiul acestuia: principele Ștefan. Pe timpul când s'a suit pe tronul Ungariei, Maghiarii erau încă tot păgâni, adică credeau în mai mulți Dumnezeu. Popoarele dimprejurul Ungariei încă erau pe acel timp toate creștine. Popoarele creștine nu să uitau cu ochi buni la Ungarii-păgâni, mai ales că aceștia năvăleau tot mai des în țările lor, de unde să întorceau cu prăzi bogate. Principele Ștefan a înțeles, că dacă Maghiarii nu să vor lăsa de năravurile lor rele, de năvăliri,

anul 1000 ca cel dintăiu rege al Ungariei.

Pentru făcătorii de rele a făcut legi aspre, așa că li-să tăia nasul și li-să ciuntea urechile.

După moarte, biserica romano-catolică l-a pus între sfinți.

popoarele creștine ușor se vor însoți la olaltă, și într'o bună dimineața să năvalească în țară, să-i bată, să le cuprindă țara și să-i alunge peste hotară. A înțeles mai departe că Maghiarii, întocmai ca și alte popoare, numai prin primirea creștinismului se pot desbracă de firea aceia sălbatică. Numai creștinismul îi va face mai blânzi, mai stabili, mai lucrători. De aceia s'a apucat el cu toată puterea de lățirea creștinismului între Maghiari.

Lățirea creștinismului n'a fost însă un lucru așa ușor. Un om poate să fie cât de harnic, dar singur nu le poate duce toate în îndeplinire. Așa și lui Ștefan, în locul prim i-a trebuit oameni, cari să-l ajute în lățirea creștinismului. Și cine alții l-ar fi ajutat în această lucrare, decât preoții? De aceia a adus preoți și călugări din alte țări. Creștinismul apoi are lipsă și de alte mijloace bunăoară de casă unde să se roage: de aceia a zidit biserici și pe sama călugărilor mănăstiri, iar pentru lățirea creștinismului în toată țara, a întemeiat 10 episcopii. Creștinismul nu-l poate așa ușor înțelege orice om. Ca să-l poată înțelege pe deplin,

să recere minte luminată, iar ca cineva să aibă minte luminată, trebuie să treacă prin școală : de aceia s'a apucat de zidirea școalelor.

Pentru îndeplinirea oricarei lucrări, să recere apoi binecuvântarea lui Dzeu. Pentru împărtășirea acestor binecuvântări sunt rânduiți : preoții, episcopii, metropoliți, patriarhii, (la rom. cat. papii.) Așa și Stefan, pentru îndeplinirea creștinismului, a cerut binecuvântare dela papa Silvestru II, care nu numai că l-a binecuvântat, ci l-a și învrednicit cu titlul de *rege apostolic* și i-a dăruit și o coroană de aur cu care s'a încoronat ca primul rege al Ungariei, în Esztergom, la anul 1000 d. Chr.

Ca un om să fie creștin adevărat, pe lângă faptele cele bune, trebuie să serbeze Duminicile și sărbătorile, umblând regulat la biserică, ca să-și înfrâneze patimile, prin post și rugăciuni. Magiarii mai înainte fiind păgâni, nu erau dedați cu lucrurile aceste, de aceia Stefan a dat porunci aspre, ca fiecare să serbeze Duminicile și sărbătorile, să umble regulat la biserică și să postască.

La orice lucru nou de regulă să afla mulți dușmani. Cu creștinismul încă nu erau mulțamiți foarte mulți. Cei nemulțamiți sau resculat sub Gyula din Ardeal și Kopány din Șomogy. Pe cei resculați i-a înfrânt și pedepsit aspru, așa, că până ce a trăit Stefan n'au mai cutezat să se rescoale.

Pe timpul acela țara nu eră împărțită ca astăzi. Ca o țară să poată fi bine condusă, trebuie să fie împărțită, munca de asemeni împărțită între mai multe puteri: de aceia Stefan a împărțit țara în comitate și în fruntea fiecărui comitat a pus câte un diregător înalt, numit: comite suprem.

După o muncă atât de bogată în fapte bune, puterile i-s'au sleit și a închis ochii pentru vecie, ca oricare muncitor, în anul 1038 d. Chr.

Pentru faptele sale cele bune, biserica rom. cat. l-a pus între sfinți.

După cele premerse, suntem de credința, că cu toate că nici forma a doaua nu are pretenția de a fi atins culmea perfecțiunii, dar va concede fiecarele, că e cu totul superioară formei prime, deoarece aici totul se bazează pe fapte, iar acolo pe fraze goale. Forma primă e menită să zăpăciască capetele copiilor până la *exuberanță*, a doauă

însă are dorul să lumineze mintea și să cultiveze inima în acelaș timp.

Cei ce nu ar consimți însă întru toate cu noi, să vină să ne contrazică!
Iosif Stanca.

Avutul nostru.

de Teodor Mariș.

În Stockholm îți atrag atențiunea palatele impunătoare, pe frontispiciul cărora e scris:

»Folksskola« (școala poporului).

În general despre poporul svedian se zice, că e un popor bine situat, atât materialicește, cât indeosebi intelectualicește, iar despre un astfel de popor cu drept cuvânt putem zice, că e fericit.

Oare de ce a ridicat acest popor palate impunătoare? Pentrucă e intelectual: iubitor de învățatură. Iar fiindcă e intelectual și ca atare a așezat *tocmai* școala poporului în palate impunătoare, a voit să dovedească, că *acesteia* îi atribuie meritul atât stării materiale bune cât și intelectualității.

Când afirm aceasta, nu sunt preocupat și voi dovedi în modul următor:

În toate timpurile — chiar și în cele primitive — a existat oareșcare organizație a omenirii, conform căreia muncia pentru a-și putea ajunge scopurile dorite, natural că pe cum erau timpurile așa și organizațiile.

După multe lupte și frământări ajunse omenirea la ideea de stat, organizându-se cât se poate mai bine. Și ce-i statul?

Întrunirea oamenilor, cari trăiesc după aceleaș legi, ca împreună să se ferească.

Va să zică: fericirea comună a îndemnat omenirea la formarea de stat.

Pentruca aceasta fericire să se poată îndeplini, natural că oamenii au să lucreze după o anumită organiza-re și bine înțeles unul în favorul altuia completându-se și ajutându-se unii pe alții în lucrările lor.

Pentruca oamenii să poată ajunge prin muncă comună la fericirea comună care i-a obligat a se întruni, s'a împărțit munca cea mare anumitelor persoane, cari s'au și dedicat totodată acestui angajament. Astfel a luat unii domniile, alții stăpânile, alții puterea; unora li-s'a dat a vesti cuvântul Dumnezeuesc, altora aducerea de judecați, iar altora alte funcții și diregatorii.

Aceștia toți au să lucreze în cercul competenții lor, ca să asigure fericirea comună a omenirii, pentru care s'au întrunit.

Pentruca fericirea comună să se poată asigura însă, trebuie ca omenirea să fie în stare a înțelege rolul cu care însăși are asemenea datorința de contribuire la fericirea dorită adevărat trebuie pregătit terenul.

Ce ar ajunge sămânța sămănătorului aruncată pe un pământ nelucrat și plin cu mărăcini? Tot atât ar ajunge și în stat activitatea tuturor factorilor destinați a lucra pentru fericirea comună, dacă nu ar avea teren pregătit spre scopul acesta, ori ar avea un teren asemenea pământului nelucrat și plin cu mărăcini; natural, că atunci ar ajunge la fericire, când ar lua rod și sămănătorul de pe pământul nelucrat și mărăcinos.

Sau atât ar însăma activitatea acestora, cât și a unor zidari, cari se apucă a edifica pe fundament de-năsip ori nici de aceasta, — când ar crede că e zidirea mai frumoasă, atunci se pomenesc, că se pleacă de cumva nu se dărîmă la moment. Și ce ar fi oare la producerea fericirii comune, lucrarea bună a pământului ori fundamentul solid?

Dar să vedem unde își ia începutul dezvoltării sale sufletești mai intenziv fiecare om. Fără multă cuge-tare, ne va răspunde și cel mai laic, om că — în școală.

Unde se trezește din întunerecul minții sale de copil

fiecare om? Tot acel răspuns îl vom primi dela ori și cine că — în școală.

Unde își însușește fiecare om dexteritatea scrisului și a cetitului prin care să ia la cunoștința evenimentele și întâmplările petrecute nu numai în jurul său, ci în cele mai mari depărtări cu secolii înainte de zamislirea sa și prin cari poate pune la dispoziția posteriorității ideile sale?

Răspunsul va fi iar, că în școală.

Unde se desvoaltă mintea omenească pentru a cunoaște binele din rău?

Unde învață omul a cunoaște pe binefacătorii săi?

În școală ne va răspunde oricine.

Unde învață omul a cunoaște trecutul pregătindu-se pentru viitor?

În școală.

Unde cunoaște omul, că există un creator și susținător al tuturor celor ce le vede, aude și simte în jurul său? Numai în școală.

Unde cunoaște fiecare om raportul dintre sine și creatorul său Dzeu? În școală.

Unde învață fiecare om datorintele ce le are față de Dzeu, ca creatorul și susținătorul fapturii, față de sine și față de societatea omenească? În școală?

În școală și numai în școală își însușește fiecare om toate aceste trebuințe absolut necesare, pentruca ulterior să înțeleagă rostul vieții sale, ca membru în societatea cea mare a omenirii.

Din aceste premise concluzia de sine iese, că terenul pentru a putea ajunge la fericirea comună, se pregătește în școală. Prin urmare școala este în societatea mare a omenirii aceea ce e în economie buna lucrare a pământului, iar la o zidire fundamentul solid, fără de cari totul e zădarnic.

Școala este prin urmare acea modestă instituțiune, care prelucră terenul pentru a putea ajunge la fericirea comună, școala este deci baza fericirii omenești.

Și cine muncește în această modestă instituțiune?

Cine pune deci fundamentul pe care trebuie să se întemeieze marea operă a omenirii: fericirea comună?

Dascălul — persoana aceea care până eri alaltăeri, ba în parte și azi, e desconziderată. El, cel nesocotit, pune bază la ce e mai mareț în viața aceasta!

Iată deci misiunea dascălului, cea dinfăiu între misiuni și superioară tuturor diregătoriilor ori din care parte o vom privi!

Omului, ca particular, cine-i face atâta bine cât școala? Iar intereselor generale ale omenirii e fundamentul cel solid.

Și pe lângă astfel de misiune, îți vine a nu putea cuprinde, de unde atâta ignoranță dascălului?

Acest fapt mi-a revocat în memorie călătoria lui Cristofor Columb cu ocaziunea descoperirii Americii. Se zice, că atunci a aflat locuitori pe izulele, unde a descălecat prima oară, jucându-se cu aurul, ca un prunc mic cu o bucată de pâne.

D'apoi una ca asta cum s'a putut?

Aurul, nu eră el tot aur? Ba da, numai locuitorii acelor izule nu înțelegeau că ce e aurul.

Mai târziu, emigrând alți oameni mai civilizați și cunoscând bogăția ținuturilor acelora, s'au folosit de el (aur) și i-au dat aurului, celui fără preț până atunci, atențiunea cuvenită nobleței și prețului său. Iar astăzi nu se măi întâmplă nici acolo, că cineva să se joace în aur.

Așa a fost și chestia cu dascălul, nu inferioritatea misiunii lui l-a făcut înaintea lumii neprețuit, ci inferioritatea cugetării oamenilor, care n'a știut cunoaște misiunea lui și o tratau, pe cum au tratat aceia aurul!

Precum însă n'au putut ascunde nobleța aurului, cei cari din neștiința lor îl târau prin prav, așa nu s'a putut și nu se va putea trage la îndoială sublima misiune a dascălului, ci ea va ieși în relief din ce în ce tot mai mult, iar când aceasta va ajunge a fi în general cunoscută, atunci

nici fericirea nu va întârzia. Precum au venit cei ce odinioară se jucau cu aurul la cunoașterea și aprecierea lui meritată, așa a venit deja și va veni lumea din ce în ce la cunoașterea și aprecierea cuvenită a misiunii dascălești. La aceasta cunoaștere și apreciere au venit și Svedierii, ceea ce ne dovedește, că ei au așezat localul de muncă al acestor muncitori în palate impunătoare.

Stiind deci, că peste ce avut stăpânești, dascăle, nu privi la tratările oamenilor, cari încă nu și-au dat socoteală de sublima ta misiune, ci muncește și ți-o implinește cu adevărata-i și cuvenita-i atențiune, că văzând oamenii roadele activității tale, să cunoască avutul pe care-l stăpânești și folosești pentru realizarea scopului comun.

Nu va întârzia mult timpul, când nu după salare se va judeca omul, ci după rolul și talantul cu care contribuie la realizarea binelui general.

Nici măririle deserte, ai căror eroi cu fraze sunătoare, bazați pe poziția socială, averi etc. vor să impună lumii ca atari, de ce nici pe departe nu sunt vrednici, nu vor fi de durată prea lungă; atunci la judecarea sau aprecierea muncii oamenilor se va lua de bază exclusiv munca săvârșită în interesul binelui comun: atunci ți-se va da ție — celui nebăgat astăzi în samă — atențiunea cuvenită muncii ce-o îndeplinești!

*Atunci, când vor vedea, toți că noi suntem aceia, cari din nimica facem ceva, atunci vor cunoaște **avutul nostru!***

O cerință ortografică de prisos.

Sunt aproape șapte ani de când modul nostru de scriere s'a facilitat în mod deosebit.

La aceasta a contribuit principiul sănătos, enunțat de competentul nostru **For cultural**: *Sunetele vorbirii se scriu prin litere adaptate fiecăruia fără a se ținea seamă, că oare sunetul, care se scrie, derivă ori nu, din altul schimbat din cauze fonetice.*

Principiul odată adoptat, a tras dungă peste celalalt principiu: etimologic, carele conținând dificultăți și lacune a fost mai greu în scriere.

Principiul fonetic menționat, s'a adoptat — în genere — de întreaga presă și scriitorii noștri.

Zic în genere, deoarece în spețial resp. în unele pri-vinte intelectualii noștri — de toate nuanțele — nu ob-searvă uniformitatea pe toată linia.

Așa de pildă unii scriu: »ved-à,« »mergeà,« »suià,« »scrià,« »bâteà,« »dormitã,« etc.

alții:

»vedea,« »mergea,« »suia,« scriu,« »bătea, »dor-mita« etc.

Cel care cunoaște regulile ortografice ale Academiei — negreșit — va zice, că cei dintâi scriu corect, iar a-ceștia alții se abat dela regulă, să nu zicem chiar, că nu știu scrie.

Fapt e, că cerința ortografică spune: *Se însămnează cu accent grav (▼) vocala, care sfârșește un cuvânt, dacă este accentuată și nu are alt semn.*

Foarte bine!

Se ivește acum întrebarea, că cuvintele de mai sus — fără accentul grav — oare nu se pot ceti tot așa de bine, tot cu acela înțeles ca și fără accent?

Eu unul cutez a afirma, că da!

Un român, care știe descifra slova românească, nici nu va ceti numitele cuvinte — chiar fără accent — de-cât: vedea, mergea etc. înțonând adecă după ortoepia limbei noastre silabele ultime (în acele 2 cuvinte).

Dacă aruncăm acum o privire în presa noastră, atât la noi în patrie, cât și în Regatul liber, vom afla, că acest accent este abandonat în o bună parte: adecătelea nu uzează de el.

Motivul nu poate fi altul decât, că munca superfluă e inutilă.

Adevărul semnalat de mine îl confirmă foile: *Gazeta de Duminecă* (Șimleu). *Românul*. (Arad). *Tribuna* (Arad).

*Revista Asociației inv. (România). Vremea Nouă (România).
Viața Românească (România). etc.*

Dacă accentul se recere pentru străini, cari ar voi să ne învețe limba, e altă treabă; aceasta nu e rolul presei, ci al glosarelor.

Altcum ne impeștrăm scrierea fără nici un folos!

*Dacă altele sunt motivele, decât celea arătate de mine,
să le auzim!*

I. Crișianu.

Prelegere practică din fizică.

Subiectul lecțiunii: felurile corpurilor.

(La experimentare, învățătorul va lua: o bucată de piatră, un pocal cu apă și o oală cu apă ferbinte cu acoperiș).

I. *Ținta.* Copii, grigiți! Astăzi vom învăța din fizică despre felurile corpurilor! Ce vom învăța noi astăzi din fizică?

II. *Intuițiunea.* (Să arată mai multe experimente și să spună cauza fenomenelor) 1. Învățătorul ia în mână bucată de piatră și întreabă: Ce am eu în mână? Ce e piatra? Pentru ce e corp piatra? Ce numim corp? Din ce să compun corpurile? Ce numim molecule și atomi? Învățătorul încearcă să sfarme piatra cu mâinile apoi în treabă: Ce cugetați copii: poate-să piatra sfărma ușor? Pentru ce? Spuneți și voi mai multe corpuri de acele, ca piatra, a căror molecule și atomi să țin tari de olaltă! Bine! — 2. Învățătorul ia acum în mână pocalul cu apă și întreabă: Ce am eu acum în mână? Ce e și apa? Pentru ce e și apa corp? Cum e apa și apa e așa tare ca piatra? Dacă apa n'am ține-o în pocal, ce cugetați, ce ar face? Pentru ce? Spuneți și voi mai multe corpuri de acele, ca apa, a căror molecule și atomi nu să țin tari de olaltă și dacă nu le ținem în ceva vas curg! Bine!

— 3. Învățătorul ia acum oala cu apa ferbinte în mână și ridicând de pe ea coperișul întreabă: Ce am eu acum în mână? Ce să vede eșind din apă? Ce sunt și aburii? Pentru ce? Ce cugetați copii: cine a silit aburii să iasă din oală? Dacă nu i-a silit nime, atunci ce cugetați pentru ce au eșit ei din oală? Spuneți și voi mai multe, corpuri de acelea, ca aburii, a căror molecule și atomi nizuiesc singure ca să se despartă de olaltă! Bine!

III. Abstracțiunea. (Să estrage legea naturală și să aprofundează cu copiii.) Vedeți copii! Corpurile acele, a căror molecule și atomi să țin tari de olaltă, așa, că să cere o putere oare care pentru a le putea sfărma sau despărți de olaltă, să numesc: *corpuri solide*. — Corpurile acele, a căror molecule și atomi nu să țin tari de olaltă și dacă nu le ținem în ceva vas curg, să numesc *corpuri fluide*. — Corpurile acele, a căror molecule și atomi nizuiesc singure ca să se despartă de olaltă, să numesc *corpuri aeroase*. Cum să numesc corpurile acele a căror molecule și atomi... etc? Așadar de câte feluri sunt corpurile? Ce numim corpuri solide? Ce numim corpuri fluide? Ce numim corpuri aeroase? Spuneți și voi mai multe corpuri: solide fluide și aeroase! Faceți o compărare între corpurile solide, fluide și aeroase! Bine!

IV. Aplicarea. Ce cugetați copii: la ce să folosesc corpurile solide, fluide și aeroase? Spuneți unele corpuri solide, cari se folosesc la zidit, ars și ca nutremânt! Spuneți unele corpuri fluide, cari să folosesc ca nutremânt ars și spălat! Spuneți unele corpuri aeroase, cari sunt folositoare sănătății și altele cari sunt stricacioase acesteia?

Dimitrie Popoviciu

Învățător rom. ort.

Gânepa.

(lecție practică din istoria naturala).

Anunțarea țintei: In oara aceasta vom învăța despre cânepa!

Analiza: Cu ce ne îmbrăcăm noi? (cu haine). Spune mai multe feluri de haine? (Cămeși, izmene, poale ș. a.) Din ce sunt făcute toate aceste? (Din pânză). Dar pânza din ce e făcută? (Din cânepă și din in). Spune tot ce știi despre cânepă!

Sintesa: Ce avem aci dinainte? (Un fir de cânepă). Cari sunt părțile cânepii? (rădăcinile, cotorul, frunzele, spicul). Cum sunt rădăcinile cânepii? (In mijloc o rădăcină lungă, și pe de laturi mai multe rădăcini mici păroase). Ce chemare au rădăcinile? (Să nutrească și să susțină in sus planta). Ce culoare are cotorul cânepii? (verde). Probați, să vedeți, puteți frânge cotorul cânepii? (nu se poate). (Pentru ce nu se poate?) (Cotorul cânepii e învâlit cu fășii fine de fuior). Dar uitați, cum e cotorul cânepii înlauntru? (găunos). Are cotorul acesta ramuri? (nu are). Dar acesta? (Acesta are). Cum se întâmplă aceasta? Cum a fost sămănată cânepa aceasta, care nu are ramuri? (deasă). Cum a fost sămănată astalaltă? (Rară). Cum se esplică aceasta? (Cânepa aceasta, fiind rară, a putut da și ramuri in laturi, ceialaltă, fiind deasă însă, nu). Ce se află pe cotor? (Frunze). Ce formă au frunzele cânepii? (Formă de sulită). Cum stau frunzele cânepii? (Alăturea unele de altele). La ce servesc frunzele cânepii? Ce are cânepa in vârful cotorului? (Florile și sămânța). Ce culoare au florile cânepii? (culoare sură). In ce e închisă sămânța? (Într'o învălitoare) ce culoare are sămânța? (culoare albă-sură). Ce formă are sămânța? (Formă lungureață). La ce servește sămânța? *Reproducere:*

Sămănatul: Cum trebuie pregătit pământul pentru cânepă? (Gunoit bine și arat afund). Când sămănam noi cânepa? (După ce dau căldurile, prin luna lui Maiu). De

ce nu sămănam mai de timpuriu ? (Pentru că ușor ar degera). Ce plantă e deci cânepa ? (Plantă foarte jingasă). Ce să întâmplă cu sămânța sămănată ? (nu peste mult resare). Cum resare cânepa ? (Cu sămânța în afară). Ce fac păsările cu sămânța răsărită ? (o mănâncă). Ce trebuie să facem cu cânepa ca să crească ? (S'o apărăm de paseri).

Reproducere :

Prelucrarea cânepii : Ce facem cu cânepa când e coaptă ? (O culegem). Bine-i să culegem cânepa când e prea coaptă ? (nu e bine. Pentru că cânepa atunci nu e așa frumoasă). Ce facem cu cânepa după ce am cules-o ? (O punem să se uște, o retezăm de rădăcini, și o topim). Unde topim noi cânepa ? (In vale, în baltă). Cu ce o acopăr oamenii cânepa ? (Cu pietrii, cu lemne.) Cu ce o acopăr alții ? (Cu noroiu). Bine-i să acoperim cânepa cu noroiu ? (nu e bine). Pentru ce ? (Cânepa acoperită cu noroiu să slăbește și negrește). Ce se mai lucră cu cânepa după ce am topit-o ? (se uscă, melița, perie, se toarce ș. a.) *Reproducere :*

Combinarea : Cu ce plantă samănă cânepa ? (Cu inul). Crește atât de mare inul ? (Inul crește mai mic). Ce flori are inul ? (Niște flori mici, mărunte). Unde are inul sămânța ? (In vârful cotorului). Cum e sămânța inului ? (Mică, lătăreață, de culoare roșietică).

Sistemizarea : Cum trebuie pregătit pământul pentru cânepă ? (Gunoit, arat afund, grăpat bine). Când sămănam cânepa ? (Dacă înceată răcelile). Ce se fac din cânepa ? (Tot felul de îmbrăcăminte). Ce încă ? (Funii, sfoare, ață). Cine le fac acestea ? (Industriașii). Atențiune : Pentru că cânepa se folosește foarte mult în industrie, să numește *plantă industrială*.

Aplicarea : Ce se face din cânepă ? (Îmbracaminte, funii, sfori, ață ș. a.). De folos e deci cânepa ? (Cânepa e de mare folos). Fiindcă e de mare folos, cum trebuie cultivată ? (Bine). Cari sunt dușmanii cei mai mari ai cânepii până aceasta e e mică ? (Pasările). Trebuie să oare :

pentru aceasta stârpite paserile? (Nu trebuiesc, pentrucă ele stârpesc omidele, fluturii, vermi și alte insecte).

Cum ne putem apăra cănepa de paseri? Punem ciuhe în cănepă, sau le hășim).

Iosif Stanca.

OFICIOASE.

Raportul comisiei organizatoare*)

Onorată adunare generală!

Comisia organizatoare intrunindu-se în ședință, se constituie în modul următor: Președinte D. Micu, raportor N. Pășulă.

Luându-se la dezbateri raportul general al comitetului central despre activitatea reuniunii, comisia propune ca acel raport în general, să se ia la cunoștință.

În speșial comisia propune luarea la cunoștință a punctelor 1—9 din raportul comitetului.

— Referitor la punct 9 însă, comisia propune, ca ad. generală să își exprime regretele asupra faptului, că confrății despărțământului Orășii-mari au refuzat a primi nobila invitație a biroului central în scopul de a generaliza organul nostru; propune ca adunarea generală să îndrume comitetul central a continua tratativele în aceasta direcție, cu atât mai vărtos, că dela sora reuniune din Timișoara până în prezent nu s'a primit răspuns meritorial.

— La punct 11 observăm, respective comisia propune ca adunarea generală; să îndrume comitetul central a executa concluzul privitor la încassarea restanțelor, iar ștergerile în viitor să se facă cu mai mare scrupulozitate.

— La punct 18, comisia observă, propunând adunării generale, ca să îndrume comitetul central, ca în viitor la

*) Adnex la prox. ad. gen. sub. I).

distribuirea premiilor pentru instruirea analfabeților, să se indice cu numele învățătorii premiați, ceiace în trecut s'a omis. O facem aceasta, ca sa contribuim măcar în câtva la însulețirea învățătorilor cari au ostenit pentru instruirea analfabeților. Suma de 35 cor., venită dela corul tipografilor în acest scop, avându-se în vedere faptul, că anul acesta nu s'a primit raport decât dela un învățător, decernerea acestui premiu să se amâne pe viitor, când se vor prezenta mai mulți învățători, cari au muncit în aceasta direcție.

— Referitor la activitatea despărțămintelor, comisia propune, ca activitatea acestora să se iee la cunoștință atât în general cât și în spețial, având îndoeli și serioase îngrijiri numai față de despărțământul Hălmagiu, care nici după solicitările repetite ale comitetului central, nu a fost punctual în împlinirea agendelor.

Pentru orientare, notificăm aci, că acest despărțământ, deși a trimis în cele din urmă raport despre activitatea sa raportul acesta însă a intrat așa de târziu, că despre acest desp. n'a putut apărea nimic în raportul general publicat în organ.

Supunem deci afacerea aprecierii On. ad. generale!

Propunerile comitetului central, 1—6, comisia le consideră de ale sale și propune, ca ad. generală încă să le primească,

Încâl privește absentările membrilor, comisia propune, ca adunarea generală să scuze pe toți membrii, cari s'au prezentat cererile bine motivate, afară de membrii, L. Dublea și A. Dragoș, cari nu s'au scuzat motivat.

S'au ivit cazuri concrete, când unii învățători, pe lângă tot zelul lor, totuși nu au putut participa la ședințele ad. gen., deoarece organele parohiale locale, nu s'au îngrijit a le oferi diurnele legale.

Propunem deci, ca adunarea generală să îndrume comitetul central a interveni la V. Consistor în chestie.

În fine, Comisia organizatoare aflând, ca atât biroul cât și Comitetul central a dezvoltat o muncă foarte seri-

oasă întru promovarea intereselor reuniunii, propune, ca: adunarea gen. să le exprime mulțumită protocolară, pe lângă estradarea absoluturului pentru anul de gestiune 1909/910.

Nădlac, la 16/29 August 1910.

Demetriu Micu
prezident.

Hersilia Cadariu

I. Crișianu

Nicolae Păsulă
raportor.

Patriciu Covaciu

Raportul Comisiei esmisă pentru cenzurarea rapoartelor de cassă, bibliotecă și controlă*)

On. adunare generală!

Comisiunea pentru cenzurarea rapoartelor de cassă, bibliotecă și controlă are onoarea a raporta următoarele:

I. Subscrisa comisiune întrunindu-se să constituie, alegându-și prezident: pe Dșoara Iuliana Nastici, iar notar și raportor pe P. Binchiciu.

II. Comisiunea cenzurând actele de cassă constată, că starea cassei cu finea anului, școlar 1909 a fost următoarea: Venite 1813 cor. 69 fileri; spese 1777 cor. 09 fileri. Depuneri la institutul »Victoria« 2655 cor. 71 fileri. În taxe de membru a fost să incurgă 1978 cor. A incurs 506 cor.; s'a descris 212 cor. și a rămas a să incassa 1264 cor. În abonamente la organ a fost să incurgă 3476 cor. 65 fileri; a incurs 999 cor 75 fileri; s'a descris 241 coroane; mai sunt a se incassa 2240 cor. 90 fil. Cele mai multe restante să află în despărțământul Halmagiu.

Tot la institutul »Victoria« să află depusă și suma de 963 cor. 96 fileri, cu mențiunea de a să ridica un modest monument regretatului profesor și fost prezident al nostru T. Ceontea.

Să notifica însă, că între rațiocinul aflător la actele de cassă și între cel publicat în organul reuniuni este o diferență, ceea ce provine dintr'o greșală, ce s'a strecurat la tipărirea organului. Comisia propune apoi, ca bi-

*) Adnex la prox. ad. gen. sub. L).

roul să se însărcineze, ca până la proxima adunare, să încaseze toate restanțele chiar și pe calea procesului.

III. Trecând la cenzurarea raportului de bibliotecă, comisiunea recomandă ad. gen. spre primire propunerea dlui bibliotecar: ca acele opuri, cari în biblioteca centrală să aia în mai multe exemplare, să se împartă, după buna chibzuială a comitetului central, bibliotecilor din despărțăminte.

Pentru administrarea corectă și ușoară a bibliotecii recomandăm și noi cu dl bibliotecar procurarea sigilului oficios al bibliotecii precum și a registrelor necesare.

Referit.r la augmentarea bibliotecii centrale, comisiunea nu poate decât să se identifice cu propunerea dlui controlor de a se comanda opurile pedagogice înșirate în raportul Dsale.

Intrucât privește strămutarea sediului bibliotecii, dela Arad la Covasînț, noi, ca comisiune, nu ne exprimăm nici pro nici contra, ci rugăm On. adunare generală să discute aceasta afacere.

Între actele înaintate de bibliotecar am aflat 7 reverse, prezentate pe lângă jalba, că cei ce le-au subscris nici până astăzi nu s'au prezentat să reînapeze cărțile. Facem propunerea, ca respectivii Domni să se mai provoace și pe viitor la restituirea cărților sau a prețului lor, iar întrucât ar fi răposat să se provoace următorii lor.

IV Incât privește activitatea dlui controlor, constatăm din raport, ca Dsa ș'a împlinit datorința, controlând atât cassa cât și biblioteca reuniunii, dar ar fi bine, ca pe viitor controlorul să dovedească prin ceva act faptul, că D-Sa a controlat în adevăr cassa și biblioteca, ca astfel și constatarea noastră să nu sî bazeze numai pe raport și pe încrederea, ce o păstrăm pentru Dsa.

În urma acestora, comisiunea propune: să se dea absolutorul și să se exprime mulțămita atât dlui cassar și bibliotecar cât și dlui controlor.

Nădlac, la 15/28 august 1910.

Iuliana Nustici
prezidentă.

Petru Binchiciu
notar.

Ioan Belle

CRONICA.

Școala primară din Franția. Aceasta în o bună parte, nizuște la generalizarea educației engleze, care conzistă în a desvolta individualitatea micului cetățean pentru vieța independentă, deci afară de tutela statului.

Obstacolele școalei franceze sunt multe. Școala — ce-i drept — influințează formarea caracterelor tinere, dar și ea resimte influința caracterului și însușirilor naționale ale poporului, în serviciul căreia stă.

Prin aceasta lentă prefacere, Franția — mereu — se deosebește de vecina sa: Germania, care perzistă într'acolo, ca fiecare copil să ajungă un șurub abil... bine adaptat într'un imperiu mare.

Lucru de sine înțeles: educația franceză în aceasta direcțiune — nu peste mult — va fi superioară celei germane precum și cea engleză e superioară — amândurora. *B.*

Noua reformă a gimnasticeii. Frații noștri din România se ocupă serios cu reformarea gimnasticeii.

Pe motivul, că acest studiu — până acuma — a putut cauza și unele schilozenii în corpul individului, impunându-se anumite figuri, sucituri și învărtituri — la paralele și sul — sunt pe cale a accepta sistema șvediană, mai întâi în școalele secundare și în cele militare. În urmarea acesteia, se vor abandona toate săriturile de comedianți precum și toate aparatele de până aci, înlocuindu-le cu altele.

Scopul gimnasticeii fiind exclusiv desvoltarea armonică a corpului, se predă pe planul întâi *teoria mișcărilor* și a respirațiunii, arătându-se totodată mijloacele prin cari se poate întâri desvoltarea fizică și păstra sănătatea.

Treptat se va introduce în toate școalele din țară.

Cuminte lucru!

Din psihologia infantilă. În timpul mai nou, cu observații din domeniul psihologiei infantile, s'au ocupat psihologii: Balduin, Denger, Perez, Sully și Edmond Cramaussel.

Acest din urmă a și scris un studiu amănunțit, pe baza observațiilor făcute asupra celor 4 copii ai săi. Edmond, din desvoltarea sufletească, ce a urmărit, a ajuns la adevărul, că între actele sufletești nu se poate face o separație preciză și prin urmare acestea acte nu se pot studia cu totul izolate de olaltă.

Procedeul său e natural, dela simplu la compus. Punctele de mănecare — după Edmond — în studiarea sufletului „micuților“ sunt: senzațiunile, asociația, intuiția, limbagiul, conceptul, judecata și raționamentul.

Putem observa, că Edmond, prin lucrarea sa, voiește a emite unele teorii conducătoare... pe terenul acesta, limitat la aparință, dar vast în fond.

Acestea teorii însă nu vor forma în psihologia infantilă, universală, decât *o mică sinteză* — ca și alte cercetări similare — o petricică spre a pune fundament acestei științe în viitor! *B.*

*Ceeace se învață, trebuie să se asimileze.**) Noi împrumutăm părerile și știința altuia și atâta tot; dar trebuie să facem ca acestea să devină ale noastre. Dacă nu facem astfel, atunci sămănăm perfect aceluia, care având nevoie de foc, s'a dus la vecin, ca să-și ia și aici gășind un foc mare, rămâne și se încălzește fără să-și mai aducă aminte, că trebuie să ducă și acasă la el. Ce folos, dacă stomacul ne este plin de alimente și ele nu se digeră, nu transformă în putere, nu ne întăresc?..

Atât de mult ne lăsăm să fim duși pe brațele altora, încât slăbim cu totul forțele noastre.

Vreu să mă armez contra fricei de moarte?

Cetesc în Seneca.

Vreau să mă mângâi?

Alerg la Cicerone!

Aș fi gășit acestea și în mine, dacă aș fi fost exercitat. Nu-mi place de loc aceasta imbelșugare relativă și mincinoasă, căci din știința altuia nu am putea să fim învățați s'au cel puțin înțelepți decât prin propria noastră înțelepciune.

Dionysius își bătea joc de cărturarii, cari se interesau de relele lui Ulyse și nu-și vedeau de ale lor proprii; de muzicanții, cari acordau flautele lor și n'acordau moravurile lor; de oratorii, cari studiau să vorbească despre dreptate și ei nu o practicau. Dacă din învățatură, sufletul nu capătă o îndemnare mai bună, dacă judecată nu se face mai sănătoasă, aș vrea mai bine, ca școlarul să-și piardă vremea la joc, atunci — cel puțin — corpul i-se va mai fortifica!

Vedeți folosul unui astfel de studiu, după 15—16 ani! Veți recunoaște, că latina și greca l-au făcut mai prost și mai lezne încrezător de cum eră când plecase d'acasă.

Studiul, în loc să-i fi umplut sufletul de cunoștințe, i l-a umflat și numai umflat, în loc să-l învârtoseze!

(Vremea Nouă.)

E. Enescu-Stâlpeni.

INFORMAȚIUNI.

Sărbătorirea unui savant român. Chiar acum se împlinesc 40 ani dela nașterea profesorului universitar: *Nicolau Iorga*, cel mai mare cugetător, cel mai activ bărbat și cel mai mare și înflăcărat fiu al neamului românesc.

*) Spicuri din Montaigne.

Din acest prilej mai multe ziare, atât la noi cât și în Regat, l-au sărbătorit scoțindu-i în relief mintea lui mare și luminată, pe urma căreia, ca dintr'un izvor nesăcat a curs și curge atâta belșug de știință și premenire națională.

Deși munca lui prodigioasă a fost bagatelizată de mulți „gandarmi rurali ai literaturii românești,” el va sta mândru, tare și neclintit în prestigiul și aureola cei compete de adevărat savant român.

Cultura și literatura națională sunt celea două mari tezaure ce i-au frământat ființa.

Îi dorim și noi din inimă vieată îndelungată și multă activitate rodnică pe câmpul înțelenit al neamului românesc, *îi dorim dlui lorga realizarea tuturor idealurilor sale mari!!!... și sfinte!*

Sedință de comitet Comitetul central al reuniunii noastre învățătoarești a ținut Joi, 6 Iulie n. a. c. o ședință extra-ordinară sub prezidiul prezidentului general: *Iosif Moldovan*.

Dintre membrii au fost de față: Iosif Moldovan, Dimitrie Popoviciu, Nicolae Cristea, Pavel Dârlea, Alexiu Doboș, Ștefan Roja, Dimitrie Olariu, Teodor Cherechean, Gheorghe Petroviciu, Petru Vancu, Mihail Vidu, Nicolae Boșcaiu și cassarui desp. prot. Arad, Petru Russu.

S'au rezolvat toate afacerile curente și s'au luat dispoziții pentru convocarea adunării generale, care estimp să va țină în Arad.

Conferință învățătoarească. Învățătorii din protoprezbiteratul Chișineului, și-au ținut adunarea de primăvară în Chișineu, în 6 19 Iunie (a. c.) la școala învățătorului *Ioan Caba*. Membrii coadunați au ascultat examenul, carele a fost mulțumitor.

De data asta dl I. Caba s'a dovedit și un foarte dexter conducător de cor. A cântat cu băieții săi, în terțet, niște arii atât de frumoase, încât pe toți ne-a fascinat și captivat. O elevare sufletească, ce se poate compara cu cea a delfinului... carele fascinat de celebrul cântăreț al vechimei: Arion, pe acesta l-a scos dela moarte.

Intre agendele puse la ordinea zilei de remarcat e lucrarea colegului *Ioan Belle* din Siclău despre alcoolism, arătând aeeva modalitățile prin cari am putea formă societăți — de temperanță cu copii dela școală.

Cu acest prilej s'a ținut și conferința metodologică (despre toate examenele din tract) sub prezidiul D-lui adm, ppesc *D. Muscanu*.

Comisarul consistorial *Dimitrie Popoviciu* prin o expunere clară, semnalează greșelile constatate în învățământ, stăruiind pentru delăturarea lor pe viitor. Indigetările făcute de comisar

sunt temeinice și'n ultima analiză au de scop scoaterea mecanismului din școală prin înlocuirea unei judecăți sănătoase și independente.

Intrunirea de toamnă se va ținea în Socodor.

Avis învățătorilor. „Adunarea generală viitoare, încât împrejurările vor fi favorabile, se hotărăște a se ținea în capitala țării Budapesta, la caz contrar în Arad.” Așa sună concludul luat în adun. gener. din Nădlac privitor la ținerea adun. gen. din a. c. — Comitetul Reuniunii în ședința dela 23 Iunie (6 Iuliu a. c. ocupându-se și de aceasta afacere a constatat, că: deși biroul a făcut tot posibilul în merit, deocamdată trebuie să abținăm dela această dorință și se o rezervăm pe altădată. Încât pentru a. c. în considerarea timpului înaintat, a autorizat prezidiul să convoace adunarea generală încă în cursul acestor vacanțe școlare aici în Arad. Convocatorul se va pulica la timpul său în toate foile românești.

Un comitet parohial, care își pricepe chemarea. Terminându-se examenele de estimp, comitetul parohial din frunțașă comună *Nădlac*, a ținut ședință, în care s'a raportat, că toți învățătorii, fără excepție, ș'au făcut splendid datorința. Comitetul parohial, plăcut surprins, a votat momentan întregului corp învățătoresc, ca incuragiare pentru viitor, un frumos don de 100 cor. Suma aceasta, corpul învățătoresc a cedat-o colegului, care trăiește între împrejurări materiale mai slabe: lui *Uroș Totorean*.

Iată un comitet parohial vrednic! Iată un comitet, care înțelegând glasul vremii își pricepe chemarea! Iată un corp învățătoresc, compus din *adevărați* colegi! Laudă și cinste lor!!

Necroloage. Truditul profesor din Sibiiu: *Aurel Bratu* a trecut la cele vecinice luna trecută (12 iunie n.)

Toți câți l-au cunoscut pe acest tânăr muncitor, cu regret, au luat știre despre pierderea lui.

Aurel Bratu a fost muncitorul fără pregret pe câmpul întins al științelor, — în deosebi l-a preocupat științele matematice. A fost prototipul diligenței, care luptând ca student cu nemăsurate neajunsuri materiale, prin propria-i putere s'a ridicat la frumoasa-i poziție în care l-a cuprins năpraznica moarte.

Aurel Bratu a funcționat ca profesor și la pedagogiul nostru din Arad, unde s'a distins pri cunoștințele sale temeinice și vaste și prin captivantul său mod de predare al studiilor.

Toți foștii săi elevi, cu duioșie amintesc despre *Aurel Bratu*, carele a fost un cap luminat și o inimă bună.

Odihnească în pace!

— *Pavel Stana*. Cine nu a cunoscut pe acest zelos și însuflețit membru al Reuniunii noastre. Protocelele adun. generali

sunt mărturie vie despre sfințenia cu care a ținut la aceasta instituțiune de care a legat multe și mari speranțe. Nu eră lucru, care să-l poată împedeca dela adunările generali, și se sâmtia mândru când se putea vedea în societatea colegilor lui, ceea ce se poate constata și din posele luate cu asemenea ocațiuni. El era nunumai unul dintre cei dintâiu la împlinirea datorințelor față de Reuniune, dar aproape unicul în ceea ce privește jertfa pentru idealurile ei. În fiecare an făcea dăruiri frumoase bibliotecii, prin opuri de valoare apărute în literatura română.

Acest Pavel Stana, vrednicul învățător din Șimand, nu mai este între noi. O taină ascunsă a naturii, la facut să-și curme viața prin un glonț slobozit în pept atunci, când sta în fața bine meritătei sale pensiuni. Obosit de munca grea de preste 36 ani, după ultimul examen dela finea acestui an școlar, cu care ocașiune i-sa făcut binemeritate ovațiuni de cătră inspectorul tractual, comisarul consistorial și pretenii prezenți, și-a cerut pensionarea. Na așteptat însă resolvirea afacerii, ci spre cea mai mare mirare și infiorare a jelnicei sale soții, rudenii, prietenii și cunoscuți singur și-a curmat viața, care se vede a fi fost acum o sarcină prea grea pentru dânsul. Fie-ți fericirea deplină în locul la care ai grăbit!

Himen. Tinerul învățător din Gioroc DI *Gheorghe Mihuța*, fiul vrednicului nostru coleg Savu Mihuța învățător în Micălaca, s'a logodit în săptămânile trecute cu gentila Dșoară Zina Antonie din Gioroc. Gratulăm tinerilor și părinților. Să fie întru'n ceas bun și cu noroc!

Hartă oprită. Ministerul de interne a detras dela harta etnografică a lui Hanau Henrik, apărută în editura institutului hartografic al lui G. Freytag și Berndt, debitul poștal pe întreg teritorul Ungariei.

Bucuria învățătorilor pensionați. Ministrul de culte și instrucțiune publică a promis în discursul său, ținut cu prilejul pertractării bugetului cultelor, că se va înțelege cu ministrul finanțelor, că dela 1913 înainte și învățătorii penzionati până la 1907 să capete ameliorare de penzie.

Ce vrea ministrul Zichy? Terminată fiind discuția la bugetul cultelor în general, ministrul Zichy, în răspunsul său, iată ce a zis:

„Eu vreau să despart *calificațiunea de preparandie, de calificațiunea de învățător.*” — Lucrul e proiectat așa: În viitor, dupăce un preparand termină cursurile de preparandie și făcând examenele de lipsă își câștigă calificație de preparandie, *trebuie să mai presteie un examen înaintea unei comisii examinatoare, instituită din partea statului* și numai atunci este în drept a

competa la vreun post de învățător. În proiectul, ce lam pregătit referitor la calificarea învățătorilor, a zis mai departe ministrul Zichy, „aceasta idee vreau să o pun în praxă.

*

Colectă. Doauă figuri mari și luminoase, doi luceferi vecinici neuitați ai neamului nostru: *Mihail Eminescu* și *Gheorghe Barițiu* au trecut de mult la cele vecinice. Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român din Ungaria” însă, urmând sentimentului de recunștință și pietate față de acești providențiali și neintrecuți bărbăți ai noștrii, a hotărât, ca să ridice în orașul Sibiu câte un bust în amintirea lor. Spre scopul acesta a emis o coală de colectă, carea ni-sa trimis și noauă. Comitetul nostru central, ocupându-se, în ședința sa extraordinară dela 23 Iunie (6 Iulie) a. c. cu aceasta afacere, a votat din cassa reuniunii câte 10—10 coroane pentru acest scop, hotărând totodată, a deschide o colectă în chestie și în organul nostru. Aducând aceasta la cunoștința fraților învățători, îndemnăm și din partea noastră pe fie care coleg, că să nu întrelese a contribui fie-carele cu cât poate pentru întruparea unui gând atât de bun. Colecta stă deschisă și să poate face și în cercul prietenilor și cunoșcuților.

Contribuirile, vă rugăm, să le trimiteți la adresa cassarului nostru general, Iuliu Groșorean, în Galșa. iar despre rezultat vom aviza număr de număr publicul nostru cetitor.

Iosif Moldovan
prezident.

Dimitrie Popoviciu
secretar general.

Poșta redacției.

Mai multora. Domnii, cari au articoli la noi, sunt rugați de paciință, căci toate vor urma!

„**Expectativa.**” Lucrarea d-tale, asemenea — cu unele modificări se va publica, — te rog însă — în expunere să fii cât de clar și tratarea subiectului să-l faci întotdeauna din punct de vedere *principiar*.

P. și S. Pentru numerele ce vă lipsesc, vă rog a vă adresa dlui secretar : D. Popoviciu, carele se îngrijește de expedarea regulată a revistei noastre.

I. P. în S. Să ne scuzi, dar foia noastră nu-i pentru lucruri de aceste. Constrânși de împrejurări o panem în servițiul personal al membrilor numai atunci, când, fiind atacați în alte organe, acolo nu li-se dă loc a se justifica. *Moldovan.*